

Kiss Irén

A kalkuláció lényege, árképzési módszerek

NSZFI
NEMZETI SZAKKÉPZÉSI
ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI INTÉZET

A követelménymodul megnevezése:
Ügyviteli tevékenységek végzése

A követelménymodul száma: 1429-06 A tartalomlelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-010-30

ÁRKÉPZÉSI MÓDSZEREK

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

Ha bemegyünk a boltba és egy terméket meg szeretnénk vásárolni, addig nem vihetjük el, míg az árát ki nem fizettük. A vállalkozók hogyan is alakítják ki ezeket, az árakat? Mit kell először végiggondolniuk? A beszerzést? A költségeket, vagy azt, hogy mennyi nyereséget szeretnének elérni? Figyeljék a konkurencia árait? És végül lehet, hogy minden elképzelésük összeomlik, mert a vendégek nem hajlandók, vagy nem tudják az általuk kialakított árakat megfizetni. A fenti kérdéseket jól végig kell gondolni. Sorrendet felállítani szinte lehetetlen, hiszen minden részlet nagy jelentőségű. Ha lehetne, akkor mindegyikre egyszerre kellene odafigyelni, és akkor tudnánk a legmegfelelőbb árat kialakítani. Bármilyen logikát követünk mindenképpen szembesülünk azzal a kérdéssel, hogy hogyan állapítsuk meg az árakat? Ez a tananyag részéről fog szólni.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

Az ár az áru értéke pénzben kifejezve. Magába foglalja az előállítási és forgalmazási költségeket és a nyereséget. Az ár a piac egyik fontos tényezője. Szabályozó szerepe van mely a kínálat és kereslet közötti egyensúlyt képes megteremteni. A kereslet és kínálat viszonyából a következő helyzetek alakulhatnak ki a piacon.

- **Túlkereset:** akkor alakul ki, ha a piaci ár az egyensúlyi ár alatt, van, a vevők többet akarnak vásárolni, mint amennyit az eladók képesek értékesíteni. Az ár, szabályozó szerepe úgy nyilvánul meg, ha az árakat növelik, a kereslet csökkeni fog és kialakul a piaci egyensúly.
- **Egyensúlyi ár:** az az ár, amely mellett a piacon a kereslet és a kínálat megegyezik egymással.
- **Kínálati többlet vagy felesleg:** akkor jelentkezik, ha a piaci ár az egyensúlyi ár felett van. Az eladók többet akarnak értékesíteni, mint amennyit a vásárlók képesek vagy szándékoznak megvenni. Ezt a helyzetet az árak csökkentésével lehet ellensúlyozni. Az ár ösztönzi és informálja a vállalkozót, hogy a piaci igényeknek megfelelően gazdálkodjon, és olyan termékeket állítson elő, amelyre szükség van.

Az **árrendszer** azon szabályok összessége, amelyek az árak felépítésének, képzésének, változtatásának módjára vonatkoznak.

Kialakítása a következő feltételeknek kell, megfeleljen:

- Az ár fejezze ki a termelés és forgalmazás ráfordításait.
- Tükrözze a keresleti és kínálati viszonyokat.
- Ösztönözze a felhasználót és a fogyasztót a környezetkímélő termékek fogyasztására.
- Ösztönözze a termelőt a fogyasztói igényeknek megfelelő termékek előállítására.

Az árrendszer típusai:

Egyszintű árrendszerről akkor beszélünk, ha a termelői ár és a fogyasztói ár adótartalma közel azonos.

A *kétszintű árrendszer* esetében a fogyasztói árak adótartalma nagyobb. Magyarországon jelenleg ilyen árrendszer működik. A fogyasztói árak adótartalma az általános forgalmi adó miatt magasabbak.

Az árak megállapítása a gazdálkodás meghatározó tényezője. Az ár:

- Informálja a vállalkozót, hogy a piac elfogadja a ráfordításait, vagy túl magasnak tartja,
- Ösztönzi a vállalkozót, hogy olyan termékeket állítson elő, amelyekre a piacon szükség van.

Mielőtt a vállalkozó kiviszi, termékeit a piacra el kell döntenie: milyen árat kérjen a termékéért? Az árakat elsősorban az előállításra fordított költségek befolyásolják. Tudni kell, hogy mennyi az egy termékre jutó költség. A főbb költségek a következők:

- nyersanyagköltség
- munkabéreköltség
- energiaköltség
- eszközökre fordított költségek
- egyéb anyagköltségek (tisztítószer)
- szállítási költség
- reklámköltség
- bérleti díj
- kamatköltség stb.
- költségjellegű elvonások: bérjárulék, munka-erőpiaci járulék,
- adók: áfa, jövedéki adó
- vámok, illetékek.

A vállalkozó természetesen a költségeken kívül nyereséget is szeretne, elérni. Ha a piacon magasnak tartják, a kialakított árakat el kell gondolkodni, hogy mennyit tudunk engedni belőle. Milyen költség megtakarítást tudunk alkalmazni, ha erre nincs mód, akkor csak a nyereség mértékéből lehet engedni. A vállalkozónak el kell döntenie, hogy mekkora minimális nyereségre van szüksége pl. hiteltörlesztéshez, vagy a piacon akar maradni az adott termékkel, vagy sem. Ha nem akkor a készlettől meg kell szabadulni akár veszteséggel is. Ha igen, a vevőkör megszerzéséért, megtartásáért érdemes esetleg árat csökkenteni, de vigyázni kell, mert utána áremelésre már nagyon érzékenyen reagálnak a vásárlók. Abban az esetben, ha a piacon lehetőség nyílik, az árak emelésére meg kell vizsgálni a következőket:

- Hogy az áremelés nyereséget növel?
- Hogy a piac hogyan reagál az áremelésre, nem csökken annyira a kereslet, hogy az elért összeredmény kevesebb lesz, mint korábban.
- Figyelni kell, hogy a növekvő eredményből több adót kell fizetni.

Értékesítés után úgy dönthetjük el, hogy érdemes további előállítással foglalkozni, ha a piaci előrejelzéseket elemezzük és hosszú távú eredményt csak szilárd árpolitikával, lehet elérni.

1. Árképzés a vendéglátásban:

Nyersanyag értékének kiszámítása:

A vendéglátásban a forgalomba hozott termékekről nyilvántartást kell vezetni az anyaghányad nyilvántartóban az élelmiszer törvény alapján. (Az anyaghányad nyilvántartóval kapcsolatos tartalmi és formai követelmények megtalálhatók az "Ételek tápanyag tartalma" tananyag elemben.). Ennek a nyilvántartásnak az előállítás helyen kell lenni és meg kell őrizni legalább 2 évig. Ha valamilyen adat megváltozik, akkor a nyilvántartóban ki kell javítani. Az anyaghányad nyilvántartó alapja a *receptura*, ami tartalmazza:

- a termék nevét,
- a nyersanyag mennyiségét.

A nyilvántartás alapján kiszámolható a nyersanyag költség. Ehhez tudnunk kell:

- a beszerezési árat,
- az anyaghányadot,
- és az egységárat.

Nyersanyag érték = anyaghányad x egységár

A nyersanyag értéken kívül figyelembe kell venni az árak kialakításánál a következőket:

- az előállítás során felmerült költségeket,
- az elérni kívánt nyereséget.

Az árak mozgása a piacon szabad ezért az alapvető kérdés az, hogy a terméket mennyiért tudja eladni a vállalkozó? Ez függ:

- van-e a környéken hasonló terméket értékesítő üzlet? Ezeknek az árai hogyan alakulnak?
- Milyen a település mérete? Mekkora a vásárlóerő?
- Milyen a vendégkör keresete?
- Mennyi az a minimális kereslet, amire feltétlenül szükség van?
- A különböző termékek előállítása mennyire munka és költségintenzív?

A termék előállításánál, a nyersanyag költségen kívül felmerülő egyéb költségekre és a nyereségre az árrés nyújt fedezetet. Nincs arra előírás, hogy a nyersanyagértékre mekkora árrést lehet rászámolni, vagy mekkora az alkalmazott haszonkulcs. Ez a vállalkozóra van bízva, aki a piaci helyzetet figyelembe véve dönt, akár napszakonként is változtathatja az árakat. A kikalkulált eladási árra az ÁFA – t is fel kell számolni.

2. Az árak felépítése:

Különbséget kell tennünk a szolgáltatás és az áru árának szerkezeti felépítésében, mivel a szolgáltatás egy tevékenység, így csak a tevékenységet értékesítjük nincs beszerzési ára.

Az áru árának szerkezete:

Beszerzési ár
árrés
áfa

Szolgáltatási ár szerkezete:

árrés
áfa

Az árképzéssel kapcsolatban a következő fogalmakat kell ismernünk:

- **Nettó eladási ár:** a termék ÁFA nélküli eladási ára.
- **Bruttó eladási ár:** a nettó eladási ár ÁFA –val növelt értéke.
- **ÁFA:** általános forgalmi adó mely a vendéglátásban a nettó eladási ár 25%-a.
- **ÁFA_B:** beszerzett áru után felszámított ÁFA.
- **ÁFA_E:** értékesítés során felszámított ÁFA.
- **Árrés:** fedezetet nyújt a vállalkozás egyéb költségeire és a nyereségre. A nettó árbevétel és az eladott áruk nettó beszerzési értékének különbsége.
- **Beszerzési ár:** az az ár, amin a vállalkozó megveszi a termék előállításához szükséges nyersanyagokat.
- **Haszonkulcs:** az árrés képzésére szolgáló mutatószám, amely megmutatja, hogy az árrés hány százaléka az beszerzési árnak.
- **Elábé%:** (elábé – szint) százalékos adat és megmutatja, hogy az elábé hány százaléka a nettó eladási árnak.
- **Árrés%:** (árrés– szint) százalékos adat és megmutatja, hogy az árrés hány százaléka a nettó eladási árnak.

Két fajta árképzést különböztetünk meg:

1. hagyományos árképzés,
2. üzleti szintű árképzést.

1. *A hagyományos árképzés* esetében az árrés számítása haszonkulcs segítségével történik a beszerzési ár százalékában.

2. *Az üzleti szintű árképzés* esetében az árrés képzése nem számítással, hanem a piaci viszonyok figyelembevételével történik. Az ár nagyságát elsősorban a kereslet és kínálat viszonya befolyásolja. De nem lehet figyelmen kívül hagyni a beszerzési ár nagyságát, a termék előállításának és forgalombahozatalának költségeit és a hasznot, amit a vállalkozó szeretne elérni. Az önköltség számítás a vállalkozás által létrehozott termék vagy szolgáltatás egy-egységre jutó költségössessége. Ez az árképzés alapja. Az árak kialakításánál a vállalkozó figyelembe veszi:

- a nyersanyagköltséget
- a munkabérek költségeit
- energia költséget
- értékcsökkenést
- egyéb anyag és üzemeltetési költséget
- szállítási költséget
- reklámköltséget
- bérleti díjat
- kamatköltséget
- biztosítási díjat
- adókat, illetéket, vámköltséget
- költség jellegű elvonásokat
- nyereség és a hozzá kapcsolódó adó költségeit.

Törvény írja elő, hogy a termékek, szolgáltatások árait jól látható helyen, érthetően fel kell tüntetni egyedi vagy gyűjtő jellegű ártáblán és árlapokon. A feltüntetett ártól nem szabad eltérni.

Különböző termékeknek más az árképzési szabálya:

1. Ételek árképzése:

Az anyaghányad nyilvántartó 10 adagra szól kivétel a hidegkonyhai készítmények és azok az áruk, amelyek árát súlyban írják az étlapra. Az anyaghányadnál a tisztítási veszteséget is figyelembe veszik, amelynek a mértékét átruházzák a fogyasztóra köretekéről külön anyaghányad nyilvántartót, készítenek.

2. Italok árképzése:

A nyersanyag érték mindig egy üvegre vagy adagra vonatkozik.

3. Szolgáltatások árképzése:

Nyersanyag költsége nincs a nettó árbevétel teljes mértéke árrés. A tevékenységet értékesítik. Két csoportja van:

- szállásnyújtás és a hozzákapcsolódó szolgáltatások,
- vendéglátó szolgáltatás:
 - szórakoztatás (zene, műsor, játék)
 - kényelmi szolgáltatások (toalett, ruhatár, telefon)
 - szerviztevékenység (asztalfoglalás, programszervezés)

A vállalkozó az általa meghatározott árakból engedményt is adhat, ez lehet szezonális kedvezmény, csoportár kedvezmény, gyerekár kedvezmény stb.. Az engedményt a nettó eladási ár százalékában adják meg, kiszámolják az engedményes árakat és ez lesz az áfa alapja.

3. Az ár kialakítás:

Bruttó beszerzési ár
- ÁFA _b
Nettó beszerzési ár (ELÁBÉ)
+ Árrés
=Nettó eladási ár
+ ÁFA _é
= Bruttó eladási ár

4. Az általános forgalmi adó szerepe és fontossága:

Olyan közvetett adó amelyet, az adóköteles tevékenységet végző vállalkozásoknak kell megfizetni, de a termékek, ill. szolgáltatások végső fogyasztóit terheli.

Jellemzői:

Összfázisú adó: mivel a termék előállításakor, szolgáltatásnyújtáskor, az egyes forgalmazási szakaszokban egyaránt felszámítandó.

Általános adó: mert az adófizetési kötelezettség minden belföldön értékesített termékre illetve szolgáltatásra vonatkozik.

Közvetett adó: mivel az adóalany és az adó terheselemző nem ugyanaz a személy.

Adó alanya: mindaz a gazdálkodó, aki a termékértékesítést végzi.

Adó terheselemző: a vásárló, aki megveszi a terméket vagy szolgáltatást.

Adó alapja: a termék vagy szolgáltatás áfa nélküli ellenértéke.

Az adó mértéke: adókulccsal határozzuk meg (5%, 18%, 25%).

Adó tárgya: minden termék és szolgáltatás, amely értékesítésre kerül.

Az áfa fizetési kötelezettség: Áfa-kulcs (5%, 18%, 25%) alapján kell az áfa-bevallásban a fizetendő adót elszámolni. A fizetési kötelezettség a vevők felé felszámított és a szállítók által előzetesen felszámított adó különbözete.

Áfa% - k a bruttó és nettó eladási ár %- ban.

Megnevezés	ÁFA%	Számításoknál alkalmazandó
Nettó eladási ár % - ban	5%, 18%, 25%	0, 05; 0, 18; 0, 25
Bruttó eladási ár % - ban	4, 76%, 15, 25%, 20%	0, 0476; 0, 1525; 0, 2

5. Az árképzés során használatos képletek:

$$\text{Áfa}_\epsilon = \text{N}^\circ \text{ eladási ár} \times \text{Áfa}\% (0, 25)$$

$$\text{Áfa}_\epsilon = \text{B}^\circ \text{ eladási ár} \times \text{Áfa}\% (0, 2)$$

$$\text{Áfa}_\epsilon = \text{B}^\circ \text{ eladási ár} - \text{N}^\circ \text{ eladási ár}$$

$$\text{Áfa}_b = \text{B}^\circ \text{ beszerzési ár} - \text{N}^\circ \text{ beszerzési ár (ELÁBÉ)}$$

$$\text{Áfa}_b = \text{B}^\circ \text{ beszerzési ár} \times \text{Áfa}\% (0, 2)$$

$$\text{Áfa}_b = \text{N}^\circ \text{ beszerzési ár (ELÁBÉ)} \times \text{Áfa}\% (0, 25)$$

$$\text{Áfa fizetési kötelezettség} = \text{Áfa}_\epsilon - \text{Áfa}_b$$

$$\text{N}^\circ \text{ eladási ár} = \text{Árrés} + \text{ELÁBÉ}$$

$$\text{N}^\circ \text{ eladási ár} = \text{ELÁBÉ} \times (1 + \text{HK})$$

$$\text{N}^\circ \text{ eladási ár} = \text{Árrés} / \text{Árrés}\% \times 100$$

$$\text{N}^\circ \text{ eladási ár} = \text{ELÁBÉ} / \text{Elábé}\% \times 100$$

$$\text{N}^\circ \text{ eladási ár} = \text{B}^\circ \text{ eladási ár} / (1 + \text{Áfa}\%) (0, 25)$$

$$\text{N}^\circ \text{ eladási ár} = \text{Áfa}_\epsilon / \text{Áfa}\% (0, 25)$$

$$\text{N}^\circ \text{ eladási ár} = \text{B}^\circ \text{ eladási ár} - \text{Áfa}_\epsilon$$

$$\text{B}^\circ \text{ eladási ár} = \text{N}^\circ \text{ eladási ár} \times (1 + \text{Áfa}\%) (0, 25)$$

$$\text{B}^\circ \text{ eladási ár} = \text{N}^\circ \text{ eladási ár} + \text{Áfa}_\epsilon$$

$$\text{B}^\circ \text{ eladási ár} = \text{B}^\circ \text{ beszerzési ár} \times (1 + \text{HK})$$

$$\text{B}^\circ \text{ eladási ár} = \text{Áfa}_\epsilon / \text{Áfa}\% (0, 2)$$

$$\text{ELÁBÉ} = \text{N}^\circ \text{ eladási ár} / (1 + \text{HK})$$

$$\text{ELÁBÉ} = \text{N}^\circ \text{ eladási ár} - \text{Árrés}$$

$$\text{ELÁBÉ} = \text{Árrés} / \text{HK} \times 100$$

$$\text{ELÁBÉ} = \text{B}^\circ \text{ beszerzési ár} - \text{Áfa}_b$$

$$\text{ELÁBÉ} = \text{Áfa}_b / \text{Áfa}\%(0, 25)$$

$$\text{ELÁBÉ} = \text{N}^\circ \text{ eladási ár} \times \text{ELÁBÉ}\% / 100$$

$$\text{Árrés} = \text{N}^\circ \text{ eladási ár} - \text{ELÁBÉ}$$

$$\text{Árrés} = \text{ELÁBÉ} \times \text{HK} / 100$$

$$\text{Árrés} = \text{N}^\circ \text{ eladási ár} \times \text{Árrés}\% / 100$$

$$\text{Árrés} = \text{Költség} + \text{Eredmény}$$

$$\text{Elábé}\% = \text{Elábé} / \text{N}^\circ \text{ eladási ár}$$

$$\text{Elábé}\% = 100 - \text{Árrés}\%$$

$$\text{Elábé}\% = 100\% / 100\% + \text{HK}\%$$

$$\text{Árrés}\% = \text{Árrés} / \text{N}^\circ \text{ eladási ár}$$

$$\text{Árrés}\% = 100 - \text{Elábé}\%$$

$$\text{Árrés}\% = \text{HK}\% / 100\% + \text{HK}\%$$

$$\text{HK} = \text{Árrés} / \text{Elábé}$$

$$\text{HK} = \text{Árrés}\% / \text{Elábé}\%$$

Figyelem: az elábé – szint tartalmilag megegyezik az anyagfelhasználási szinttel. Az elábé kifejezés helyettesíthető az anyagfelhasználás, a nyersanyagérték, valamint a nettó beszerzési ár kifejezésekkel.

6. A feladatmegoldás alapelvei:

- A feladat megoldása előtt a feladatot többször, alaposan el kell olvasni.
- Nagyon fontos a megadott adatok pontos felismerése.
- Lényeges az adatok kiírása, ha lehetséges rövidítésekkel.
- Mindig a feltett kérdésből kell kiindulni. Azt kell megvizsgálni, hogy a válasz megadásához milyen adatokra van szükség.
- Ha azonnal nem jönnek rá a megoldásra, akkor célszerű megnézni, hogy a meglévő adatokból milyen egyéb adatok számolhatók ki.
- A bonyolult feladatok mindig egyszerűbben megoldható részekből épülnek fel.

7. Feladatok:

Mintafeladat:

1. Egy adag húsleves fogyasztói ára 650 Ft, bruttó beszerzési ára 280 Ft.

Számítsa ki:

- a leves nettó eladási árát,
- értékesítési és beszerzési áfáját,
- az ELÁBÉ, árrés értékét,
- HK%,
- ELÁBÉ%
- Árrés% - t.

Megoldás:

$$N^{\circ} \text{ eladási ár} = 650 / 1,25 = 520 \text{ Ft}$$

$$\text{Áfa}_e = 520 \times 0,25 = 130 \text{ Ft}$$

$$\text{Áfa}_b = 280 \times 0,2 = 56 \text{ Ft}$$

$$\text{ELÁBÉ} = 280 - 56 = 224 \text{ Ft}$$

$$\text{Árrés} = 520 - 224 = 296 \text{ Ft}$$

$$\text{HK\%} = 296 / 224 \times 100 = 132\%$$

$$\text{Elábé\%} = 224 / 520 \times 100 = 43\%$$

$$\text{Árrés\%} = 100\% - 43\% = 57\%$$

2. Egy palackbor nettó beszerzési ára 560 Ft, 280%-os haszonkulcs alkalmazása mellett számítsa ki:

- a bor bruttó beszerzési árát,

- elábé és árrés tartalmát,
- és a nettó eladási árat.

3. Egy torta nettó nyersanyag értéke 850 Ft. Az alkalmazott árrés szint 59%.

Számítsa ki: hány Ft a bruttó eladási ára a tortának és hány Ft áfát számlázott a szállító?

4. Milyen HK% alkalmaztak arra a termékre, amelynek árrése 456 Ft és bruttó beszerzési ára 250 Ft volt.

5. Menni annak az ételnek a nettó eladási ára, amelynek a bruttó beszerzési ára 780 Ft és az alkalmazott elábé % =43%.

6. Egy adag étel bruttó eladási ára 1200 Ft az alkalmazott árrés szint 58%. Mennyi az étel bruttó nyersanyag értéke?

7. Számítsa ki a táblázat hiányzó adatait!

Megnevezés	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Áfa %	25	25	25	25	25	25	25	25	25
B ^o eladási ár	560	890						976	
Áfa €			250						850
N ^o eladási ár				790					
Elábé		380			450	320			
Árrés					670		640	390	
Elábé%	43					42			
Árrés%			57						
Hk%				320			280		275

8. Egy palack bor számlázott beszerzési ára 440 Ft. A bor árának megállapításakor 880 Ft árréssel kalkuláltak.

Számítsa ki:

- a palack bor itallap szerinti árát,
- a borra felszámított haszonkulcsot,
- a bor elábé és árrés szintjét,
- az áfa egyenleget, ha 72 palack bort szereztek be és ebből 62 darabot értékesítettek.

9. 10 adag pizza nyersanyag értéke 2900 Ft, amelyre 310%-os haszonkulcsot számítanak fel.

Számítsa ki:

- tíz adagra az áfa egyenlegét,
- egy adag pizza fogyasztói árát,
- egy adag pizza eladási árát, ha az üzlet 5% kedvezménnyel számol,
- eredményes ár esetén az üzlet által alkalmazott új haszonkulcsot!

10. Egy 0,5 literes palack sör bruttó beszerzési ára 86 Ft. Mekkora haszonkulccsal kalkulálták a fogyasztói árát, ha minden palack után 112 Ft árrést kívánnak elérni. Állapítsák meg az áfa egyenleget, ha 2000 palack sört értékesítettek.

11. Egy halászcsárdába 22 Kg fogas érkezett, az elkészítés után 19 kg sült fogas értékesítettek. A teljes mennyiség nettó beszerzési ára 36Eft, az alkalmazott haszonkulcs 210%. Az étlapon a fogas dkg-ban szerepel. Számítsa ki:

- 1 dkg fogas bruttó eladási árát,
- A sütési veszteséget % - ban,
- Mennyit kell fizetni 50 dkg egyben sült fogasért,
- Mennyi az áfa fizetési kötelezettség az egész mennyiségre?

12. Egy vendéglátó egységben egy 0, 5l palack sör áfa tartalma 50 Ft. Mennyi a sör fogyasztói ára? Milyen haszonkulcsot alkalmazott az üzlet, ha 105 Ft árrést kíván elérni palackonként.

13. Számítsa ki egy **zöldborsó leves** fogyasztói árát, ha ismerjük 10 adag anyaghányadát és az egyes termékek egységárát. Az üzlet 59%-os árrés színttel dolgozik. (az egyes áruk egységára=a nettó beszerzési árral).

Megnevezés	Mennyiség	Mértékegység	Egységár/Ft/kg, adag, l
Zöldborsó	0, 6	kg	650
Olaj	0, 06	liter	380
Zöldpetrezselyem	0, 5	csomó	50
Liszt	0, 15	kg	120
Tej	0, 3	liter	230
Őrölt fehérbors	0, 005	kg	3400
Só	0, 01	kg	58
Tojás	1	db	34
Alaplé	5	adag	600
Cukor	0, 1	kg	210

14. Számítsa ki 10 adag **spagetti milánói módra** étlap szerinti árát az alábbi adatok alapján, ha az üzlet 280%-os haszonkulccsal kalkulál!

Megnevezés	Mennyiség	Mértékegység	Egységár/Ft/kg, adag, l
Spagetti	1, 2	Kg	680
Gomba	0, 4	Kg	560
Sonka	0, 4	Kg	1500
Parmezán sajt	0, 45	Kg	2300
Olívaolaj	0, 15	Liter	650
Paradicsompüré	0, 2	Kg	250
Vöröshagyma	0, 08	Kg	180
Fokhagyma	0, 01	Kg	370
Kristálycukor	0, 01	Kg	210
Őrölt bors	0, 005	Kg	3400
Oregánó	0, 002	kg	2400

16. Egy étteremben 20 fős rendezvényen marhapörköltöt, üdítőt és kávét szolgáltak fel.

A marhapörkölt 10 adagra kalkulált nettó nyersanyagértéke 4200 Ft, amelyre 8600 Ft árrést számolnak fel. A kávé számlázott ára 150 Ft, az üdítő itallap szerinti ára 250 Ft/palack.

- Számítsa ki:
- egy adag étel számlázott árát,
- mekkora a rendezvény után az étterem bevétele,
- mekkora egy és 20 adag értékesítési áfája?

17. Számítsa ki 1 adag **brassói aprópecsenye** étlap szerinti árát, ha ismeri 10 adag nyersanyag szükségletét, egységárát és az üzlet 43%-os elábé szinttel bogozik!

Megnevezés	Mennyiség	Mértékegység	Egységár/Ft/kg, adag, l
Füstölt szalonna	0, 1	kg	1400
Szűzpecsenye	1, 8	kg	1800
Só	0, 03	kg	62
Őrölt bors	0, 005	kg	3400
Fokhagyma	0, 01	kg	370
Petrezselyemzöld	1	csomó	62

8. Lépcsőzetes árképzés:

A nemzetgazdaságban az árképzés általában lépcsőzetes, az egyes termékek árának képzése egymásra épül.

Lépcsőzetes árképzéshez kapcsolódó fogalmak meghatározása:

Termelői ár: a termelők által kialakított eladási árak.

Termelői ár=termelői önköltség+termelői nyereség

Nagykereskedelmi ár: a nagykereskedelem által kialakított eladási ár.

Nagykereskedelmi nettó eladási ár= termelői nettó eladási ár+nagykereskedelmi árrés

Nagykereskedelmi bruttó eladási ár=nagykereskedelmi nettó eladási ár+ÁFA

Kiskereskedelmi ár: a kiskereskedelem által kialakított eladási ár.

Kiskereskedelmi nettó eladási ár=nagykereskedelem nettó eladási ár+ kiskereskedelmi árrés

Kiskereskedelmi bruttó eladási ár=kiskereskedelmi nettó eladási ár+ÁFA

Áfa fizetés:

Termelői áfa fizetés= termelői áfa

Nagykereskedelmi áfa fizetés=nagykereskedelmi áfa-termelői áfa

Kiskereskedelmi áfa fizetés= kiskereskedelmi áfa-termelői áfa

Az árlépcsőnkénti árképzés menete:

Termelői önköltség	
+termelői nyereség	
=termelői nettó eladási ár	=nagykereskedelmi elábé
+termelői áfa	
=termelői bruttó eladási ár	
=nagykereskedelmi bruttó beszerzési ár	
- termelő által felszámított áfa	
= nagykereskedelmi nettó beszerzési ár	
+nagykereskedelmi árrés	
=nagykereskedelmi nettó eladási ár	=kiskereskedelmi elábé
+nagykereskedelmi áfa	
=nagykereskedelmi bruttó eladási ár	
=kiskereskedelmi bruttó beszerzési ár	
- nagykereskedő által felszámított áfa	
=kiskereskedelmi nettó beszerzési ár	
+kiskereskedelmi árrés	
=kiskereskedelmi nettó eladási ár	
+kiskereskedő által felszámított áfa	
=kiskereskedelmi bruttó eladási ár	

Mintafeladat:

Számítsa ki a bruttó eladási árat a termelőtől a fogyasztóig az árlépcső alkalmazásával, ha tudjuk, hogy a termék áfakulcsa 25%. A termelő által felszámított áfa 560 Ft a nagykereskedelemben 53%-os árrés szinttel kalkuláltak és a kiskereskedelmi haszonkulcs 25%.

Megoldás:

Termelői bruttó eladási ár= $560 / 0,25 = 2240$ Ft

Termelői nettó eladási ár= $2240 / 1,25 = 1792$ Ft=nagykereskedelmi nettó beszerzési ár

A KALKULÁCIÓ LÉNYEGE, ÁRKÁPZÉSI MÓDSZEREK

Nagykereskedelmi elábé % = $100 - 53 = 47\%$

Nagykereskedelmi nettó eladási ár = $2240 / 0,47 = 4766$ Ft = kiskereskedelmi elábé

Nagykereskedelmi bruttó eladási ár = $4766 \times 1,25 = 5957$ Ft

Kiskereskedelmi nettó eladási ár = $4766 \times 3,5 = 16\,681$ Ft

Kiskereskedelmi bruttó eladási ár = $16\,681 \times 1,25 = 20\,851$ Ft

Feladatok:

1. Számítsa ki a táblázat hiányzó adatait!

Megnevezés	1.	2.	3.	4.	5.
Áfa %	25	25	25	18	18
Termelői nettó eladási ár	320				
Termelői áfa					23
Termelői bruttó eladási ár					
Nagykereskedelmi nettó eladási ár				320	
Nagykereskedelmi áfa					
Nagykereskedelmi bruttó eladási ár					
Nagykereskedelmi árrés			5600		
Nagykereskedelmi elábé %		60			
Nagykereskedelmi árrés %	37				
Nagykereskedelmi HK %					70
Kiskereskedelmi nettó eladási ár					
Kiskereskedelmi áfa					
Kiskereskedelmi bruttó eladási ár					
Kiskereskedelmi árrés					
Kiskereskedelmi elábé		4500			
Kiskereskedelmi elábé %				46	
Kiskereskedelmi árrés %			52		56
Kiskereskedelmi HK %	180				
Kiskereskedelmi áfa fizetés					

2. Mennyi a nagykereskedelem és kiskereskedelem által alkalmazott haszonkulcs mértéke, ha a termelő 16 Ft-t a nagykereskedelem 19 Ft-t és a kiskereskedelem 21 Ft-t fizet be a költségvetésbe áfaként (áfa % = 25%).

3. számítsa ki a fogyasztói árat, ha tudjuk, hogy a termelői áfa=53 Ft, a nagykereskedelmi árrés % = 39% és a kiskereskedelmi HK %=160%.

4. Számítsa ki egy 18%-s áfakulcsú termék előállítási költségét, ha a fogyasztói ára 1200 Ft és a nagykereskedelem 38%-os haszonkulcsot alkalmaz.

5. Mennyi az alma felvásárlási ára, ha a termelő 55 Ft-os egységáron adja az üzletnek.

TANULÁS IRÁNYÍTÓ

A tanulók készítsenek vázlatot a tananyagból a füzetbe!

Oldják meg a mintafeladatot a füzetben!

Alkossanak 4 fős csoportokat és oldják meg a hetes feladat táblázatának páratlan oszlopait!
Ha szükséges kérjék tanáruk segítségét!

A csoportok oldják meg legalább három féle képen az ötös feladatot, majd írják fel az összes megoldást a táblára.

A tanulók ismerjék meg a lépcsőzetes árképzés menetét és a hozzá kapcsolódó fogalmakat a tananyag feldolgozásával és oldják meg a mintafeladatot a füzetben!

A tanulók párban oldják meg az egyes feladat páratlan oszlopait!

A tanulják a képleteket játékosan a következő játékok segítségével:

1. A tanulók párban szókétyákat készítenek. A kártya egyik oldalára a képlet megnevezését írják a másik oldalra a képletet. Egyik tanulónál van az összes kártya a másik tanuló, pedig kihúz egyet, megmondja a képlet meghatározást. Ha helyes a válasz megtartja a kártyát, ha nem akkor a társa elmondja a jó választ, és visszarakja a kártyát a többi közé. Akkor van vége a játéknak, ha a kártyát húzó tanuló megszerezte az összes kártyalapot. Ezután szerepcserével folytatják a játékot.

2. A tanulók körben ülnek, és véletlenszerűen kiválasztunk egy tanulót, aki mond egy képletet. A mellette ülő tanuló megismétli a társa által mondott képletet és mond ő is egyet. A következő tanulónak már az elhangzott két képletet kell megismételnie és mond egy újat. Az a tanuló, aki nem tudja elismételni a társai által mondott képleteket sorban, kiesik a játékból. Az lesz a győztes, aki minél több képletet tud sorban megjegyezni.

MUNKANYAG

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Határozza meg a következő fogalmakat!

Nettó eladási ár: _____

Bruttó eladási ár: _____

Elábé: _____

Árrés: _____

Haszonkulcs: _____

Elábé szint: _____

Árrés szint: _____

2 feladat:

Oldja meg a hatos feladatot 2 féle képen!

3. feladat

Oldja meg a hetes feladat táblázatának kettes és négyes oszlopát!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. feladat

a) Mivel egyenlő a nagykereskedelmi elábé?

--

b) Mivel egyenlő a kiskereskedelmi elábé?

--

5. feladat

Oldja meg az egyes feladat táblázatának 2-es oszlopát.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

MUNKANYAG

MEGOLDÁSOK

1. feladat

Nettó eladási ár: a termék ÁFA nélküli eladási ára.

Bruttó eladási ár: a nettó eladási ár ÁFÁ - val növelt értéke.

Árrés: fedezetet nyújt a vállalkozás egyéb költségeire és a nyereségre. A nettó árbevétel és az eladott áruk beszerzési értékének különbsége.

Elábé : az a nettó ár, amin a vállalkozó megveszi a termék előállításához szükséges nyersanyagokat.

Haszonkulcs: az árrés képzésére szolgáló mutatószám, amely megmutatja, hogy az árrés hány százaléka az beszerzési árnak.

Elábé%: (elábé - szint) százalékos adat és megmutatja, hogy az elábé hány százaléka a nettó eladási árnak.

Árrés%: (árrés- szint) százalékos adat és megmutatja, hogy az árrés hány százaléka a nettó eladási árnak

2.feladat

1.megoldás:

$$\text{Elábé\%} = 100 - 58 = 42\%$$

$$\text{HK \%} = 58 / 42 \times 100 = 138\%$$

$$\text{Bruttó beszerzési ár} = 1200 / 2,38 = 504 \text{ Ft}$$

2. megoldás:

$$\text{Nettó eladási ár} = 1200 / 1,25 = 960 \text{ Ft}$$

$$\text{Árrés} = 960 \times 0,58 = 557 \text{ Ft}$$

$$\text{Elábé} = 960 - 557 = 403 \text{ Ft}$$

$$\text{Bruttó beszerzési ár} = 403 \times 1,25 = 504 \text{ Ft}$$

3. feladat

2. oszlop megoldása:

$$\text{Áfa} = 890 \times 0,2 = 178 \text{ Ft}$$

$$\text{Nettó eladási ár} = 890 - 178 = 712 \text{ Ft}$$

$$\text{Árrés} = 712 - 380 = 332 \text{ Ft}$$

$$\text{Árrés \%} = 332 / 712 = 47\%$$

$$\text{Elábé \%} = 100 - 47 = 53\%$$

$$\text{HK \%} = 47 / 53 \times 100 = 89\%$$

4. oszlop megoldása:

$$\text{Bruttó eladási ár} = 790 \times 1,18 = 932 \text{ Ft}$$

$$\text{Áfa} = 932 - 790 = 142 \text{ Ft}$$

$$\text{Elábé} = 790 / 4,2 = 188 \text{ Ft}$$

$$\text{Árrés} = 790 - 188 = 602 \text{ Ft}$$

$$\text{Árrés \%} = 602 / 790 \times 100 = 76\%$$

$$\text{Elábé \%} = 100 - 76 = 24\%$$

4. feladat

a) megoldás

A termelői nettó eladási árral.

b) megoldás

A nagykereskedelmi nettó eladási árral

5.feladat

Megnevezés	2.
Áfa %	25
Termelői nettó eladási ár	2700
Termelői áfa	675
Termelői bruttó eladási ár	3375
Nagykereskedelmi nettó eladási ár	4500
Nagykereskedelmi áfa	1125
Nagykereskedelmi bruttó eladási ár	5625
Nagykereskedelmi árrés	1800
Nagykereskedelmi elábé %	60
Nagykereskedelmi árrés %	40
Nagykereskedelmi HK %	67
Kiskereskedelmi nettó eladási ár	133050
Kiskereskedelmi áfa	3263
Kiskereskedelmi bruttó eladási ár	16313
Kiskereskedelmi árrés	8550
Kiskereskedelmi elábé	4500
Kiskereskedelmi elábé %	34
Kiskereskedelmi árrés %	66
Kiskereskedelmi HK %	190
Kiskereskedelmi áfa fizetés	2138

Kiskereskedelmi nettó eladási ár=4500x2,9=13050 Ft

Kiskereskedelmi bruttó eladási ár=13050x1,25=16313 Ft

Kiskereskedelmi áfa=16313-13050=3263 Ft

Kiskereskedelmi árrés=13050-4500=8550 Ft

Kiskereskedelmi árrés %=8550/13050x100=66%

Kiskereskedelmi elábé %= 100-66=34%

Kiskereskedelmi beszerzési áfa=4500x0,25=1125 Ft

Kiskereskedelmi áfa fizetés=3263-1125=2138 Ft

Nagykereskedelmi nettó eladási ár=4500 Ft

A KALKULÁCIÓ LÉNYEGE, ÁRKÁPZÉSI MÓDSZEREK

Nagykereskedelmi elábé= $4500 \times 0,6 = 2700$ Ft

Nagykereskedelmi árrés= $4500 - 2700 = 1800$ Ft

Nagykereskedelmi árrés %= $1800 / 4500 \times 100 = 40\%$

Nagykereskedelmi HK %= $40 / 60 \times 100 = 67\%$

Nagykereskedelmi áfa= $4500 \times 0,25 = 1125$ Ft

Nagykereskedelmi bruttó eladási ár= $4500 + 1125 = 5625$ Ft

Termelői nettó eladási ár= 2700 Ft

Termelői áfa= $2700 \times 0,25 = 675$ Ft

Termelői bruttó eladási ár= $2700 + 675 = 3375$ Ft

MUNKANYAG

IRODALOMJEGYZÉK

Ajánlott irodalom:

Zugorné Rácz Éva: Vendéglátó gazdálkodási ismeretek példatár;Képzőművészeti kiadó Kft.
2005

Sztuhár Krisztina: Vendéglátás és gazdálkodás szakiskolásoknak 12 osztály;Műszaki kiadó,
Budapest 2008

Sztuhár Krisztina:vendéglátás és gazdálkodás szakiskolásoknak példatár; Műszaki kiadó,
Budapest 2008

MUNKANYAG

A(z) 1429-06 modul 010-es szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
52 811 01 0000 00 00	Élmezésvezető
33 811 03 1000 00 00	Szakács
52 811 02 0000 00 00	Vendéglős

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:
18 óra

MUNKANYAG

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1–2008–0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.
Telefon: (1) 210–1065, Fax: (1) 210–1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató